

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RUDA MALENIECKA NA LATA 2016 - 2020**

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XIV/87/2016
Rady Gminy w Rudzie Malenieckiej
z dnia 4 marca 2016 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE DLA GMINY RUDA MALENIECKA
NA LATA 2016 - 2020**

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RUDA MALENIECKA NA LATA 2016 - 2020**

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Podstawa prawna Programu	4
2. Zadania Gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	4
3. Istota przemocy w rodzinie - definicja, rodzaje i skutki.....	5
4. Dane liczbowe na temat problemów mieszkańców i udzielanej pomocy w Gminie Ruda Maleniecka	10
5. Cele Programu	14
6. Adresaci programu	19
7. Założenia Programu.....	19
8. Realizatorzy Programu	19
9. Finansowanie Programu	20
10. Monitoring i ewaluacja.....	20
11. Sprawozdawczość.....	20
12. Zakończenie.....	20
BIBLIOGRAFIA	21
SPIS TABEL	22
SPIS RYSUNKÓW	22

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RUDA MALENIECKA NA LATA 2016 - 2020**

Wstęp

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Ruda Maleniecka na lata 2016-2020, zwany dalej Programem, został opracowany w celu efektywniejszego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz minimalizowania jej negatywnych następstw.

Przemoc w rodzinie, choć jest zjawiskiem odwiecznym, to w świadomości społecznej istnieje od kilkunastu lat. Wbrew panującym jeszcze stereotypom, jest zjawiskiem egalitarnym, występuje nie tylko w rodzinach z tzw. marginesu społecznego, ale także wśród tych uważanych za „normalne”, o wysokim statusie społecznym, znanych, uważanych. Dokładne oszacowanie jej rozmiarów jest niemożliwe, gdyż często problem przemocy w rodzinie, jest starannie ukrywany. Z wielu powodów osoby doświadczające przemocy nie mówią o tym na zewnątrz. Niektórzy wstydzą się sytuacji, w której się znajdują. Zdarza się, że utrzymują sprawę w tajemnicy, ponieważ sprawca jest jedynym żywicielem rodziny i jego ewentualna izolacja przysporzyłaby rodzinie kłopotów natury materialnej. Często powodem jest również lęk przed osobą stosującą przemoc i jej odwetem. Kiedy rodzina zawodzi, osoba doznająca przemocy musi mieć możliwość uzyskania pomocy ze strony państwa i organizacji społecznych.

Program powstał, głównie z myślą o osobach potrzebujących wsparcia, które w swoim życiu doznały przemocy. W swojej bezradności nie mają siły na samodzielne podjęcie działań, aby zmienić patową sytuację. Niektóre osoby potrzebują informacji i wsparcia aby zmienić swoje życie. Inne natomiast, które zrobiły już pierwszy krok, potrzebują edukacji, wsparcia emocjonalnego i instytucjonalnego.

Chcąc efektywniej działać w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, należy brać pod uwagę środowisko społeczne i panujące w nim zwyczaje, normy, przekonania. Dlatego niezmiernie ważna w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jest edukacja i profilaktyka społeczna.

Biorąc pod uwagę zachowania ludzi w kontekście społecznym opracowano Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Ruda Maleniecka na lata 2016-2020.

Program zawiera podstawy prawne działania, cel główny i cele szczegółowe, zadania do zrealizowania. Uwzględnia monitoring i okresową ewaluację, do czego posłużą podane wskaźniki. Wymienia adresatów i realizatorów.

W części teoretycznej skupiono się na definicji przemocy domowej, jej formach oraz skutkach.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RUDA MAŁENIECKA NA LATA 2016 - 2020**

Punktem wyjścia do opracowania Programu jest analiza dotychczasowego stanu wiedzy na temat zjawiska przemocy oraz dotychczasowe doświadczenia w zapobieganiu temu zjawisku.

1. Podstawa prawna Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie realizowany będzie w oparciu o następujące akty normatywne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. Nr 78 poz. 483 ze zm.),
2. Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 961),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z póź. zm.),
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390),
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. Nr 2019 poz. 1245),
6. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2016 przyjęty Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 roku (MP.2014.445),
7. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016 (Uchwała Nr XIV/262/11 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 5 grudnia 2011).

2. Zadania Gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W Polsce do 2005 roku przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pozostawało w zainteresowaniu wyłącznie prawa karnego. Dopiero wprowadzona 29 lipca 2005 roku ustawa, zmieniła tę sytuację, wyznaczając administracji publicznej ważną rolę w zwalczaniu przemocy domowej. Zadania te zwiększono w efekcie nowelizacji ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. Zgodnie z art. 6 ust.2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390), do zadań gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a w tym:

- Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RUDA MAŁENIECKA NA LATA 2016 - 2020

- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez realizację działań edukacyjnych, które mają służyć wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców zagrożonych przemocą w rodzinie.
- Zapewnienie osobom doznającym przemocy miejsc w ośrodkach wsparcia.
- Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Reasumując, wszystkie ujęte w tym artykule zadania mają charakter obligatoryjny. Nie zamykają one jednak katalogu zadań gminy, której ustawodawca jedynie przykładowo wskazał w ustawie, a podstawę działań w środowisku lokalnym stanowi gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

3. Istota przemocy w rodzinie - definicja, rodzaje i skutki

W Polsce termin "przemoc w rodzinie" lub "przemoc domowa" używany jest od kilkunastu lat. Wcześniej mówiono i pisano o "rodzinach z marginesu", stanowiących w świadomości społecznej nieznaczny ułamek populacji. Przełom w tej kwestii nastąpił w latach dziewięćdziesiątych. Powstały wówczas liczne pozarządowe organizacje, które z tego "prywatnego" dotąd problemu uczyniły "problem publiczny"¹.

Na szczeblach administracji rządowej i samorządowej prawne zobowiązania do prowadzenia działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie stworzyła uchwalona w 2005 roku ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Jednak doprecyzowanie wielu nieścisłości nastąpiło pięć lat później, przyjętą w 2010 roku nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i niektórych innych ustaw. Określono, co należy rozumieć pod pojęciem "przemoc w rodzinie", kogo należy rozumieć, jako członka rodziny". Ustawodawca sprecyzował również, czego oczekuje od samorządów, powierzając im zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc w rodzinie to *"jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą"*².

Na ustawową definicję przemocy w rodzinie składa się kilka części:

- Przemocą może być zachowanie, które się powtarza, ale też pojedyncze zachowanie.

¹ J. Mellibruda, *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie*, Wyd. Instytut Psychologii Zdrowia, Warszawa 2009, s. 9

² Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 poz. 1390)

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RUDA MAŁENIECKA NA LATA 2016 - 2020

- Przemocą może być działanie, ale też zaniechanie jakiegoś działania.
- Przemocą jest działanie umyślne.
- Przemocą jest naruszenie praw lub dóbr osobistych członka rodziny, w szczególności narażenie go na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszenie jego godności, wolności i nietykalności cielesnej³.

Członkiem rodziny według ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego tj. małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu oraz inna osoba wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca.

W literaturze naukowej występują różne klasyfikacje przemocy domowej. Bywa rozróżniana z perspektywy jej skutków (psychiczna, fizyczna), intencji sprawcy (intencjonalna, nieintencjonalna) z perspektywy personalnej (przemoc wobec małżonka, dziecka, rodzeństwa itp.). Zgodnie z Raportem Światowej Organizacji Zdrowia rozróżnia się przemoc: fizyczną, psychiczną, seksualną i zaniedbanie. W literaturze polskojęzycznej wymieniana jest również przemoc ekonomiczna.

Przemoc fizyczna jest zachowaniem sprawcy, które niesie za sobą ryzyko uszkodzenia ciała osoby doznającej przemocy. Obejmuje wszystkie obrażenia, które nie są skutkiem wypadku. Może występować w formie czynnej: wszystkie formy bicia (klapsy, uderzanie, kopanie, duszenie, zadawanie ran ciętych i szarpanych) lub biernej: zakazy mówienia, chodzenia, areszt domowy, ograniczenie snu i pożywienia, wymuszenia z użyciem przemocy fizycznej⁴.

Przemoc psychiczna jest nieuchwytną formą złego traktowania. Niekiedy określana bywa, jako "przemoc w białych rękawiczkach". Nie pozostawia widocznych śladów, jest, więc trudna do wykrycia i udowodnienia. Objawia się słownymi aktami, wyzwiskami, nękaniami, zastraszaniem, poniżaniem, upokarzaniem, ograniczaniem kontaktów z innymi ludźmi.

Przemocą seksualną jest wymuszenie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły, ale również na groźbach lub emocjonalnym szantażu.

Zaniedbanie rozumiane jest, jako, niezapewnienie lub umożliwienie zaspokojenia potrzeb jednostce zależnej.

³ S. Spurek, *Izolacja sprawcy od ofiary. Instrumenty przeciwdziałania przemocy w rodzinie*, Wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2013, s. 26

⁴ J. Mazur, *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Teoria i rzeczywistość*. Wyd. Żak, Warszawa 2002, s.26

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RUDA MAŁENIECKA NA LATA 2016 - 2020

Przemoc ekonomiczna to wszystkie działania zmierzające do wykorzystania lub zbudowania różnic w poziomie materialnym życia, a za ich pośrednictwem do zależności, posłuszeństwa, podporządkowania osoby, która jest celem takich działań. Najczęściej spotykane formy przemocy ekonomicznej to: odbieranie czyichś pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy, nakłanianie do ponoszenia nieakceptowanych wydatków, zmuszanie do zaciągania kredytów, bezprawne pozbawienie praw do majątku⁵.

W analizie zjawiska przemocy wobec kobiet w relacji partnerskiej, znaczną rolę odgrywa teoria cyklu przemocy, według której u sprawców przemocy w rodzinie, istnieje skłonność do zachowań cyklicznych. Obserwuje się trzy następujące po sobie fazy:

- Faza budowania napięcia – u agresora narasta stan napięcia, rozdrażnienia. Pretekstem mogą być problemy związane z pracą, rodziną, własne negatywne myśli. Staje się on coraz bardziej rozdrażniony, a jego zachowanie napastliwe.
- Faza gwałtownego rozładowania – następuje wybuch narastającego napięcia, a jego sposoby mogą być różne: pobicie, wyzwiska, napad pijaństwa, rzucanie przedmiotami.
- Faza miesiąca miodowego – po ataku sprawca przechodzi do manipulacji uczuciowej. Przeprasza, prosi o wybaczenie, obiecuje, że się zmieni, może wydawać się zawstydzony, a nawet odczuwać wyrzuty sumienia. W sytuacji, gdy partnerka go opuściła, będzie robił wszystko, aby z powrotem do niego wróciła. Przez określony czas będzie zachowywał się zgodnie z jej oczekiwaniami, a kiedy uzyska przebaczenie, przestanie się starać. Na nowo zacznie wzrastać jego rozdrażnienie i napięcie, a względnie spokojny okres miesiąca miodowego zacznie dobiegać końca⁶.

Osobami doznającymi różnych form przemocy w rodzinie, są przede wszystkim kobiety i dzieci. Coraz częściej też, przemoc dotyka osób starszych i niepełnosprawnych.

Przemoc w rodzinie to nie tylko widoczne skutki maltretowania fizycznego. Obciążająca sytuacja związana z cierpieniem, zagrożeniem ze strony partnera może doprowadzić do rozległych i trwałych następstw w życiu psychicznym ofiary. W literaturze specjalistycznej jako długotrwałe skutki przemocy domowej wymienia się głównie: mechanizm błędnego koła, uraz psychiczny, stres pourazowy, wyuczoną bezradność i „syndrom sztokholmski”⁷.

⁵ D. Jaszczak-Kuźmińska, *Przemoc w rodzinie-przemoc ekonomiczna*, Wyd. Parpamedia (materiały uzyskane z Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych)

⁶ C. Barea, *Poradnik dla kobiet ofiar przemocy. Metody wykrywania i przeciwdziałania przemocy w rodzinie*, Wyd. Czarna Owca, Warszawa 2010, s. 60-64

⁷ I. Pospiszył, *Razem przeciw przemocy*, wyd. Akademickie Żak, Warszawa 1999 s.

Uraz psychiczny jest wynikiem wydarzeń przeżywanych, jako skrajnie trudne, które przekraczają możliwości obronne osobowości. Człowiek staje się bezradny, rodzi się strach i ogromne poczucie zagrożenia

Stres pourazowy - zaburzenia psychiczne, które mogą wystąpić u ofiary przemocy domowej. Również sytuacje zewnętrzne, w których człowiek narażony jest na utratę zdrowia lub życia sprzyjają powstaniu tego zaburzenia. W przypadku przemocy wobec bliskich już samo charakterystyczne zachowanie sprawcy, gest czy spojrzenie może wywołać u ofiary paraliżujący lek i uległość. Zaburzenie może nastąpić natychmiast po urazie lub po jakimś czasie. Intensywność objawów uzależniona jest od rodzaju zdarzenia, intensywności przeżytego urazu i od indywidualnej podatności jednostki⁸.

Efekt „psychologicznej pułapki” - opisywany w literaturze, odnoszony głównie do przemocy wewnątrzmałżeńskiej. Charakteryzuje się przejściem przez ofiarę całkowitej odpowiedzialności za powodzenie podjętych działań w sytuacji, gdy efekt nie zależy od niej⁹.

Mechanizm błędnego koła - negatywne skutki przemocy w rodzinie odbijają się na wszystkich jej członkach i istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że będą one odczuwane przez wiele pokoleń. Maltretowana kobieta często nie potrafi obronić swoich dzieci, a kiedy one dorosną również nie będą potrafiły obronić siebie i swoich najbliższych. Wysoce prawdopodobne jest również, że w przyszłości podświadomie przyczynią się do wyboru takiego związku, który powieli znany im model życia rodzinnego¹⁰.

Wyuczona bezradność – mechanizm ten, charakteryzuje się biernym znoszeniem przez ofiarę zachowań krzywdzących, przy pełnej świadomości, że zachowania te są bezprawne. L. Walker, która pierwsza opisała ten proces, stwierdziła, że znoszenie takich zachowań jest wynikiem destruktywnego procesu, który dokonał się w psychice ofiary w wyniku pozostawania w sytuacji krzywdzącej. Na początku każda ofiara próbuje się bronić, gdy jednak przekonuje się, że podejmowane przez nią działania są bezskuteczne, pojawia się przekonanie, że nic nie można zrobić, aby przemocy uniknąć. Poczucie wyuczony bezradności może również rozwinąć się w psychice dziecka¹¹.

„Syndrom sztokholmski” jest paradoksalną reakcją obronną, charakteryzuje się silnym emocjonalnym zaangażowaniem ofiary w stosunku do swojego oprawcy, fascynacją jego osoby i szukaniem ratunku właśnie u niego¹².

⁸ H. Sasal, *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, Wyd. PARPA, Warszawa 2005 s. 34-35.

⁹ I. Pospiszyl, *Razem...*, dz. cyt., s. 61

¹⁰ Tamże, s. 49

¹¹ Tamże, s. 57-58.

¹² Tamże, s. 60-61.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RUDA MAŁENIECKA NA LATA 2016 - 2020**

Przemoc w rodzinie prowadzi do powstania wielu społecznych skutków.

Jako najważniejsze wymienia się:

- Osobiste tragedie ofiar, rozpad rodziny, separacje, rozwody.
- Stygmatyzację - nadawanie jednostkom negatywnych „etykietek”, co w konsekwencji prowadzi do tego, że przyjmują one nadane im cechy i działają zgodnie z nimi.
- Marginalizację - wykluczenie z udziału w życiu społecznym ofiar i sprawców przemocy domowej.
- Wzrost przestępczości.
- Wszelkie uzależnienia.
- Bezdomność.
- Bezrobocie.
- Spowszednienie krzywdy – brak empatii¹³.

¹³ E. Dąbrowska, *Spoleczne skutki przemocy w rodzinie*, [w:] E. Kowalewska-Borys (red.), *Problematyka przemocy w rodzinie.*, s. 23-25.

4. Dane liczbowe na temat problemów mieszkańców i udzielanej pomocy w Gminie Ruda Maleniecka

Gmina Ruda Maleniecka usytuowana jest w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego. Jest jedną z ośmiu gmin powiatu koneckiego. Powierzchnia ogólna wynosi 110 km², co stanowi 9,65% powierzchni całego powiatu.

Rysunek 1. Powiat konecki

Źródło: https://www.osp.org.pl/hosting/katalog.php?id_w=14&id_p=277&id_g=2099

W skład gminy wchodzi osiemnaście sołectw: Ruda Maleniecka, Dęba, Dęba-Kolonia, Strzęboszów, Cieklińsko, Koliszowy, Maleniec, Machory, Tama, Kołonec, Wyszyna Fałkowska, Wyszyna Machorowska, Wyszyna Rudzka, Młotkowice, Cis, Lipa, Hucisko i Szkucin. Liczba ludności na dzień 31 grudnia 2015 roku wyniosła 3167.

Tabela 1. Liczba ludności w poszczególnych sołectwach zameldowanej na pobyt stały

Lp.	Sołectwa	Liczba ludności		Razem
		Kobiety	Mężczyźni	
1	Cieklińsko	52	64	116
2	Cis	36	50	86
3	Dęba	128	134	262

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RUDA MALENIECKA NA LATA 2016 - 2020

4	Dęba- Kolonia	49	51	100
5	Hucisko	50	55	105
6	Koliszowy	164	142	306
7	Kołoniec	90	90	180
8	Lipa	181	156	337
9	Machory	39	36	75
10	Maleniec	38	36	74
11	Młotkowice	178	187	365
12	Ruda Maleniecka	290	267	557
13	Strzęboszów	36	20	56
14	Szkucin	84	96	180
15	Tama	9	6	15
16	Wyszyna Fałkowska	78	79	157
17	Wyszyna Machorowska	35	34	69
18	Wyszyna Rudzka	66	61	127
Razem		1603	1564	3167

Źródło: Dane Urzędu Gminy Ruda Maleniecka

Główne problemy mieszkańców gminy związane są z bezrobociem, niskim dochodem, niepełnosprawnością i chorobą.

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy przez GOPS w Rudzie Malenieckiej

Powody trudnej sytuacji życiowej mieszkańców gminy	Rok 2014		Rok 2015	
	Liczba rodzin objętych pomocą	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin objętych pomocą	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	161	369	79	185
Sieroctwo	0	0	0	0
Bezdomność	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	1	8	2	11
W tym wielodzietność	1	8	1	8
Bezrobocie	121	322	105	283

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RUDA MALENIECKA NA LATA 2016 - 2020**

Niepełnosprawność	40	47	54	91
Długotrwała lub ciężka choroba	11	28	48	127
Bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	29	133	3	13
Przemoc w rodzinie	2	7	1	6
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0
Alkoholizm	30	63	8	29
Narkomania	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	2	4	6
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	0	0	2	3
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługowych za lata 2014-2015.

Na podstawie danych zawartych w powyższej tabeli, można stwierdzić, że największymi problemami, z jakimi borykają się mieszkańcy gminy Ruda Maleniecka są: ubóstwo i bezrobocie. Obydwa te problemy są ze sobą silnie powiązane. W roku 2014 w związku z bezrobociem udzielono pomocy 121 rodzinom. Rok później sytuacja uległa nieznacznej poprawie, z pomocy tutejszego Ośrodka skorzystało 105 rodzin. Poważnym problemem na terenie gminy jest również niepełnosprawność. W roku 2014 pomocy udzielono 40 rodzinom. W 2015 liczba rodzin korzystających z pomocy GOPSU wzrosła do 54.

Jednym z problemów występujących na terenie gminy Ruda Maleniecka, jest zjawisko przemocy domowej. Przemoc w rodzinie jest trudna do zdiagnozowania i niejednokrotnie skrzętnie ukrywana przez domowników. O sile zjawiska świadczą przede wszystkim wpływające do

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RUDA MALENIECKA NA LATA 2016 - 2020

Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieskie Karty”.

Tabela 3. Liczba "Niebieskich Kart" przekazanych do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego

Rok 2014	Rok 2015
9	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ZI

Jak wynika z danych Zespołu Interdyscyplinarnego, procedurę "Niebieskie Karty" najczęściej wszczyna Policja, podczas interwencji domowych. W roku 2014 funkcjonariusze Policji wypełnili 8 NK, pracownicy socjalni 1. Podobna sytuacja miała miejsce w 2015 r. tj. Policja wypełniła 13 NK, pracownicy socjalni wszczęli procedurę w jednej rodzinie. Osobą najczęściej doznającą przemocy w rodzinie, na terenie gminy Ruda Maleniecka była kobieta. Natomiast osobą stosującą tę przemoc - mężczyzna (najczęściej mąż). Najczęściej spotykaną formą przemocy jest przemoc psychiczna.

W ramach pracy z osobami doznającymi przemocy oraz pracy z osobami stosującymi przemoc dotychczas prowadzona była pomoc, w szczególności poprzez:

- Udzielanie poradnictwa.
- Zapewnienie schronienia.
- Pomoc w znalezieniu zatrudnienia.
- Systematyczny monitoring sytuacji w rodzinach dotkniętych przemocą domową.
- Skierowanie wniosków do Sądu lub Prokuratury.
- Kierowanie do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Motywowanie i wydawanie skierowań do odbycia programu korekcyjno-edukacyjnego.

Działający przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Rudzie Malenieckiej, Zespół Interdyscyplinarny, członkowie grup roboczych oraz pracownicy socjalni sygnalizują niewystarczającą wiedzę wśród mieszkańców społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy oraz możliwości uzyskania pomocy.

5. Cele Programu

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Gminy Ruda Maleniecka.

Cele szczegółowe:

- Rozwój działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.
- Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc.
- Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli służb i instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel 1. Zwiększenie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
	Zwiększanie wiedzy oraz kształtowanie świadomości lokalnej na temat problemu przemocy w rodzinie.	- rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy domowej (broszur, ulotek, plakatów itp.)	Wszyscy realizatorzy	2016-2020
		- utworzenie zakładki na stronie internetowej z informacjami na temat zjawiska przemocy domowej, działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i procedury "Niebieskie Karty",	GOPS	2016
		- podejmowanie działań w środowiskach zagrożonych wystąpieniem przemocy w rodzinie, - prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki w zakresie agresji i przemocy,	ZI, grupy robocze, Policja, pracownicy socjalni ZPPO, Zespół Interdyscyplinarny	2016-2020 (na bieżąco) 2016-2020 (co najmniej raz w roku)

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RUDA MAŁENIECKA NA LATA 2016 - 2020**

		<p>w szczególności poprzez organizowanie zajęć edukacyjno-profilaktycznych w ramach szkolnych programów wychowawczych i profilaktycznych,</p> <p>- podejmowanie działań edukacyjnych służących modelowaniu prawidłowych funkcji rodziny i wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców,</p> <p>- wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania nieagresywne,</p> <p>- oddziaływanie na świadków przemocy poprzez dystrybucję ulotek, plakatów itp. informujących o konieczności i sposobach reagowania na przemoc w rodzinie,</p> <p>- współuczestnictwo w kampaniach prowadzonych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej,</p> <p>- inicjowanie współpracy z Kościołami, organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>	<p>ZPPO, Zespół interdyscyplinarny</p> <p>ZPPO, Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA</p> <p>Wszyscy realizatorzy</p> <p>Wszyscy realizatorzy</p> <p>Wszyscy realizatorzy</p>	<p>2016-2020</p> <p>2016-2020</p> <p>2016-2020</p> <p>2016-2020</p> <p>2016-2020</p>
	<p style="text-align: center;">Systematyczne monitorowanie występowania zjawiska przemocy w rodzinie</p>	<p>- sporządzanie statystyk przyczyniających się do określenia problemu przemocy domowej na terenie gminy,</p> <p>- przeprowadzanie badań ankietowych wśród mieszkańców gminy,</p> <p>- rozwój współpracy między instytucjami i służbami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>	<p>GOPS, ZI, Policja, GKRPA, ZPPO</p> <p>GOPS</p> <p>Wszyscy realizatorzy</p>	<p>2016-2020 (każdego roku)</p> <p>W roku 2016 i po dwóch latach obowiązywania Programu 2016-2020</p>

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RUDA MALENIECKA NA LATA 2016 - 2020**

Wskaźniki:

- Dane uzyskane przy pomocy ankiet lub innych narzędzi pozwalające ocenić stopień świadomości społecznej.
- Liczba dzieci i młodzieży objętych edukacją, zajęciami profilaktycznymi i alternatywnymi formami spędzania czasu wolnego.
- Liczba osób dorosłych objętych działaniami edukacyjnymi.
- Liczba dystrybuowanych ulotek, broszur, plakatów itp.

Cel 2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia dla osób doznających przemocy domowej

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
	Zapewnienie schronienia i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz rozwój specjalistycznego poradnictwa	- nawiązywanie współpracy z instytucjami i placówkami zapewniającymi schronienie osobom doznającym przemocy w rodzinie,	Zespół Interdyscyplinarny, GOPS, GKRPA	2016-2020
		- udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej, usługowej i innej umożliwiającej prawidłowe funkcjonowanie rodziny,	GOPS, ZI, GKRPA	2016-2020
		- zapewnienie poradnictwa oraz interwencji kryzysowej,	Wszyscy realizatorzy	2016-2020
		- zapewnienie specjalistycznego poradnictwa z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w Rudzie Malenieckiej,	Specjalista ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	2016-2020
	Rozwój działań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	- realizacja zadań wynikających z obowiązujących przepisów prawa,	Zespół Interdyscyplinarny	2016-2020
		- upowszechnianie oferty pomocowej oraz informacji w zakresie możliwości i form	Wszyscy realizatorzy	2016-2020

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RUDA MAŁENIECKA NA LATA 2016 - 2020**

		uzyskania pomocy w szczególności poprzez: dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz uzupełnianie i aktualizowanie bazy internetowej, - śledzenie i ewentualne wdrażanie "dobrych praktyk" realizowanych przez inne podmioty w celu zwiększenia efektywności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - rozszerzenie składu Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	Zespół Interdyscyplinarny, GOPS	2016-2020
			Wójt Gminy	2016

Wskaźniki:

- Liczba spraw, którymi zajmował się Zespół Interdyscyplinarny w danym roku.
- Liczba i częstotliwość posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego oraz liczba i częstotliwość spotkań grup roboczych.
- Liczba osób, które wymagały pomocy w formie zapewnienia całodobowego schronienia.
- Liczba udzielonych porad, konsultacji i innych form wsparcia.

Cel. 3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
	Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie	- stosowanie procedury "Niebieskie Karty",	Uprawnione podmioty,	2016-2020
		- rozpowszechnianie informacji na temat programów korekcyjno-edukacyjnych oraz podmiotów, które je realizują,	Wszyscy realizatorzy	2016-2020
		- motywowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,	Członkowie ZI, członkowie grup roboczych	2016-2020
		- podejmowanie innych działań mających na celu zatrzymanie zjawisko przemocy	ZI	2016-2020

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RUDA MAŁENIECKA NA LATA 2016 - 2020**

		w rodzinach nim dotkniętych.		
--	--	------------------------------	--	--

Wskaźniki:

- Liczba interwencji domowych, w tym z powodu przemocy w rodzinie.
- Liczba spraw zgłoszonych do GKRPA.
- Liczba wniosków skierowanych do Sądu i Prokuratury.
- Liczba osób, które podjęły udział w programie korekcyjno-edukacyjnym.
- Liczba zakończonych procedur "Niebieskie Karty".

Cel 4. Zwiększenie skuteczności działań osób i instytucji zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
	Wspieranie przedstawicieli służb podejmujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- zapewnienie udziału w szkoleniach, doradztwie, warsztatach i konferencjach itp., - zapewnienie (w razie potrzeby) superwizji dla osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.	GOPS GOPS	2016-2020 (co najmniej raz w roku)
	Monitorowanie i ewaluacja Programu	- dokonywanie okresowej ewaluacji Programu, - korzystanie z doświadczeń innych gmin realizujących opracowane i wdrażane przez siebie lokalne Programy.	GOPS Wszyscy realizatorzy	2016-2020 każdego roku 2016-2020

Wskaźniki:

- Liczba osób podnoszących kwalifikacje z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Liczba osób objętych pomocą superwizji.
- Liczba dokonywanych ewaluacji.

6. Adresaci programu

- Osoby i rodziny zagrożone przemocą w rodzinie.
- Osoby dotknięte przemocą w rodzinie.
- Świadkowie przemocy w rodzinie – ze szczególnym uwzględnieniem dzieci.
- Mieszkańcy gminy Ruda Maleniecka.
- Osoby i instytucje działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

7. Założenia Programu

Dzięki wprowadzeniu Programu zakłada się następujące rezultaty dla mieszkańców gminy Ruda Maleniecka:

- Zwiększenie wiedzy mieszkańców Gminy Ruda Maleniecka na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz możliwości uzyskania pomocy w środowisku lokalnym.
- Zmianę postaw oraz zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy związane ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.
- Zwiększenie efektywności pracy instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
- Usprawnienie systemu pomocy i wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej.
- Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych, korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.
- Wzmocnienie współpracy między służbami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Zwiększenie kompetencji osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

8. Realizatorzy Programu

Głównymi realizatorami Programu są: Urząd Gminy Ruda Maleniecka, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, Sąd Rejonowy.

9. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania Programu będą środki własne gminy, środki pozyskiwane w ramach ogłoszonych konkursów na realizację zadań z różnych programów.

10. Monitoring i ewaluacja

W ramach ewaluacji Programu prowadzony będzie monitoring. Głównymi obszarami monitorowania będą wyznaczone zadania do realizacji i wskaźniki. Monitoring umożliwi w szczególności: rozpoznanie ilościowe zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy, ocenę poziomu zaawansowania poszczególnych działań, ocenę zaangażowania realizatorów programu, planowanie działań na lata następne. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o dane uzyskane od realizatorów Programu, przekazywane do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Malenieckiej do 31 stycznia każdego roku.

11. Sprawozdawczość

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Malenieckiej do dnia 31 marca każdego roku przedkłada Wójtowi Gminy Ruda Maleniecka sprawozdanie z realizacji Programu.

12. Zakończenie

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie stanowi interdyscyplinarną strategię działań mających na celu efektywniejsze diagnozowanie oraz zmniejszanie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Ruda Maleniecka.

BIBLIOGRAFIA

1. Barea C., Poradnik dla kobiet ofiar przemocy. Metody wykrywania i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Wyd. Czarna Owca, Warszawa 2010.
2. Jaszczak- Kuźmińska D., Przemoc w rodzinie – przemoc ekonomiczna, Wyd. Parpamedia (materiały uzyskane z Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych).
3. Kowalewska-Borys E., (red.), Problematyka przemocy w rodzinie, Wyd. Difin, Warszawa 2012.
4. Mazur J., Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość, Wyd. Żak, Warszawa 2002.
5. Mellibruda J., Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, Wyd. Instytut Psychologii Zdrowia, Warszawa 2009.
6. Pospiszyl I., Razem przeciw przemocy, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 1999.
7. Sasal H.D., Przewodnik do procedury interwencji przemocy w rodzinie, Wyd. Parpa, Warszawa 2005
8. Spurek S., Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Komentarz, Wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2012.
9. www.niebieskalinia.pl
10. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2016 przyjęty Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 roku (MP.2014.445),
11. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016 (Uchwała Nr XIV/262/11 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 5 grudnia 2011).
12. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 poz. 1390).

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RUDA MALENIECKA NA LATA 2016 - 2020**

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności w poszczególnych sołectwach zameldowanej na pobyt stały	10
Tabela 2. Powody przyznawania pomocy przez GOPS w Rudzie Malenieckiej	11
Tabela 3. Liczba "Niebieskich Kart" przekazanych do przewodniczącego Zespołu nterdyscyplinarnego.....	13

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Powiat konecki	10
---------------------------------	----